

rada. Monografija je posebno vrijedna jer nam po prvi puta donosi i Vavrinu korespondenciju s istaknutim književnicima onoga vremena, Milanom Ogrizovićem i Ivom Vojnovićem.

U ovoj monografiji posvećenoj križevačkoj tragetkinji Nini Vavri, Ivan Peklić prikazavši s povijesnog gledišta život i djelo prve naše moderne glumice, otkriva još jedan kutak zaista bogate povijesti Križevaca i njegovih znamenitih ličnosti.

Jelena Prugović

DAMIR DEMONJA, PAVLO RUŽIĆ: RURALNI TURIZAM U HRVATSKOJ, S HRVATSKIM PRIMJERIMA DOBRE PRAKSE I EUROPSKIM ISKUSTVIMA, MERIDIJANI, SAMOBOR 2010./2011., 320 STR.

Konačno je i u Hrvatskoj izašla knjiga koja na obuhvatni i stručno-znanstveni način tretira pojavu ruralnog turizma. Dr. sc. Damir Demonja je, doduše, povjesničar umjetnosti, ali je od 2003. zaposlen u Ministarstvu turizma kao viši stručni savjetnik za međunarodnu suradnju, a posebno ga zanima kulturni i ruralni turizam. Ta svoja istraživanja nastavio je od 2006. na zagrebačkom Institutu za međunarodne odnose. Član je Znanstvenog vijeća za turizam HAZU. Drugi autor, dr. sc. Pavlo Ružić, završio je ekonomiju i živi u Poreču, gdje je zaposlen na Institutu za poljoprivredu i turizam. Na riječkom Veleučilištu predaje i kolegij "Ruralni oblici turizma". Dakle, ovaj dvojac stručno relevantnih ljudi osmislio je znanstvenu analizu novoga turističkog smjera u Hrvatskoj, ruralnog turizma. Svoj znatan prilog dale su i suradnice Lidija Mišćin i Dijana Katica, kao i recenzenti dr. sc. Sanja Tišma, dr. sc. Sanja Maleković i mr. sc. Robert Baćac. Grafički je knjigu vrlo uspješno osmislila urednica Petra Somek, uz izuzetne fotografije Josipa Grđana. Uz potporu Ministarstva turizma (predgovor je napisao ministar Damir Bajs), nakladnik knjige je samoborska Izdavačka kuća Meridijani.

Ministar Damir Bajs, među ostalim, naglašava da u suvremenim analizama turističkih tržišta danas valja osobito naglasiti važnost prisustva ruralnog turizma i njegovih brojnih oblika: kulturnog turizma, ekoturizma, lječilišnog, avanturističkog, robinzonskog i drugih. Naime, današnji turisti sve više traže upravo takvu turističku ponudu, a ruralni prostor Hrvatske u tom pogledu još nije niti približno iskorišten. Glavni aduti hrvatskoga turizma bili su i ostali Jadranska obala i more, te donekle urbana turistička ponuda. Golem potencijal ruralnoga turizma tek se pomalo otkriva i razvija turistička ponuda na selu i u prirodi.

U tom kontekstu, ova knjiga ima posebnu važnost i mnogi su je željno očekivali. Ona ne samo da daje analizu postojećeg stanja i donosi dosadašnja hrvatska i europska iskustva, već daje i stručne temelje za poticanje razvoja ruralnoga turizma u nas. Dakako, ruralni turizam ima naglašene razvojne mogućnosti i u porječju Drave, posebice u prirodnim posebnostima holocenih ravni (poloja) Mure, Drave i pritoka.

Knjiga donosi stručno-znanstvenu analizu ruralnoga turizma. U prvom poglavlju razrađene su osnove ruralnog turizma. Govori se o pojmu, terminima i poduzetničkim oblicima ruralnog turizma, zatim o ruralnim turističkim destinacijama, te o oblicima agroturističkog ruralnog turizma i ostalih vrsta turizma u ruralnom prostoru. Drugo poglavlje analizira i predočuje aktualno stanje ruralnog turizma u Hrvatskoj. To se prvenstveno odnosi na hrvatski agroturizam, ali i na ostale oblike turizma u našim ruralnim područjima. Zatim su predočeni naši objekti i drugi kapaciteti ruralnog turizma, pa obujam turističkog prometa u njima, o tržištu ruralnog turizma, te na kraju podaci i poruke dvaju dosad održanih hrvatskih kongresa o ruralnom turizmu (2007. i 2010.).

U trećem poglavlju razrađen je razvoj ruralnog turizma u Hrvatskoj, odnosno glavne pretpostavke da bi taj oblik turizma mogao u ukupnoj ponudi biti važniji i uspješniji. Predstavljene su pretpostavke razvoja ruralnog turizma, a to se prvenstveno odnosi na normativne pretpostavke (zakonodavstvo), organizacijske, edukacijske, razvojne, financijske i promidžbene pretpostavke. Tu su i neke druge pretpostavke, poput uređenosti seljačkih turističkih gospodarstava i objekata, atraktivnosti ponude seljačkih i ostalih oblika ruralnoga turizma i slično. Ovo poglavlje razrađuje i glavne činitelje razvoja ruralnog turizma u Hrvatskoj. Tu su činitelji potražnje - objektivni i subjektivni, te činitelji ponude. U njih se ubrajaju prirodne atrakcije i posebnosti, socijalne vrijednosti, prometna povezanost, turističko posredovanje itd.

Četvrto poglavlje razrađuje marketing u ruralnom turizmu u Hrvatskoj, koji se dosad osobito slabo razvijao. U početku je vrlo važno istraživanje tržišta, a nakon toga slijedi razrada i primjena modernih oblika promidžbe. Važno je organizirati i valjane oblike prodaje, uz odgovarajuću politiku cijena (mислеći na ponudu konkurentnih područja i zemalja).

U petom poglavlju razrađuju se sadašnji i mogući učinci ruralnog turizma u Hrvatskoj. Učinci i u ruralnom turizmu mogu biti ekonomski i neekonomski. Zapravo, ruralni turizam mogao bi ekonomski, društveno i ekološki preobraziti mnoge seoske prostore u nas. Posebna vrijednost ove knjige je navođenje primjera dobre prakse poduzetničkih projekata u ruralnom turizmu Hrvatske. Spomenuta su turistička seljačka obiteljska gospodarstva (TSOG), vinotočja i vinske ceste, kušanonice, izletišta sa starinskim vrstama jela, etno i eko-sela, eko-gospodarstva i organsko-biološka (ekološka) poljoprivreda, etnografske zbirke i tradicijski obrti, kreativne starinske radionice, tematske ceste i putovi, staze i itinerari, starinski i moderniji oblici smještaja itd.

U tom smjeru je koncipirano i šesto poglavlje, koje donosi iskustva i primjere ruralnog turizma u nekim zemljama Europe. Razrađene su najvažnije međunarodne organizacije ruralnog turizma i njihova uloga koju mogu imati u Hrvatskoj. S prikazom organizacije predočeno je nekoliko primjera novih proizvoda ruralnog turizma iz Europe, a prvenstveno neke didaktičke farme iz Italije, te muzeji na otvorenom (starinska sela i gospodarstva). Autori donose i pregled, te razradu načina suradnje u osiguranju sufinanciranja iz strukovnih fondova Europske unije. Možemo na kraju zaključiti da su sudionici hrvatskog ruralnog turizma, a pogotovo njegovi nositelji, dobili potrebitu, odgovarajuću i vrlo korisnu knjigu.

Petar Feletar

**ÉVA GYULAI, ZITA HORVÁTH, ÉVA TURBULY: GOSPODARSTVO I DRUŠTVO
MEĐIMURSKOG VLASTELINSTVA U 17. I 18. STOLJEĆU, ŽUPANIJSKI ARHIV,
ZALAEGRSZEG 2010., 510 STR.**

U upravnom središtu Zaladske županije Zalaegerszegu, a u izdanju tamošnjeg agilnog Županijskog arhiva, tiskana je knjiga građe koja govori o povijesti Međimurja u 17. i 18. stoljeću, a čuva se u tom arhivu. Tri mađarske povjesničarke i arhivistice donose izuzetno vrijedne i dosad uglavnom nepoznate dokumente o vrlo važnom razdoblju povijesti kraja između Mure i Drave, koji je tada upravno bio u sastavu Zaladske županije. Uvodni tekstovi i objašnjenja pisani su na tri jezika: mađarski, hrvatski i njemački, što olakšava korištenje ove knjige. Prijepisi dokumenata donijeti su vjerno i u jeziku na kojem su pisani, a to je uglavnom latinski. Naslovi dokumenata (vrlo kratka regesta) pisani su također na tri jezika.

O ovoj knjizi, autorice su napisale i slijedeće: "Ovaj zbornik povijesnih izvora, oslanjajući se na povijesne dokumente, prikazuje povijest Međimurskog vlastelinstva u razdoblju između 1638. i 1770. godine. U svome izdanju nastojale smo predstaviti vrste povijesnih izvora, koji su do danas